

# Εθελοντισμός & Κοινωνική Συνοχή

## Το παράδειγμα του ΚΕ.Σ.Ο. Εκκλησιαστικού Ιδρύματος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών



### Μαίρη Πίνη

Διευθύντρια του ΚΕ.Σ.Ο., δημοσιογράφος μέλος της ΕΣΗΕΑ, απόφοιτη του Τμήματος Δημοσιογραφίας στο Università degli Studi di Urbino Carlo Bo.

### Περίληψη

**Στην Ελλάδα της κρίσης, ο Εθελοντισμός και η Κοινωνική Συνοχή δεν μπαίνουν σε καλούπια. Το κοινωνικό κεφάλαιο φαίνεται πως είναι περισσότερο ισχυρό τώρα, παρά σε προηγούμενες περιόδους. Τα τελευταία χρόνια, έχουν σημειωθεί βήματα ανάπτυξης με την αύξηση του αριθμού των εθελοντικών οργανώσεων, ενώ κατά τα τελευταία γεγονότα του καλοκαιριού σε Ρόδο, σ' Εβρο, κλπ, καθώς και του φθινοπώρου με τις πλημμύρες στη Θεσσαλία οι Έλληνες, απέδειξαν ότι ξέρουν να προσφέρουν, όταν οι στιγμές το απαιτούν. Η Εκκλησία ήταν και παραμένει ένας αθόρυβος διαχρονικός και ισχυρός πυλώνας προσφοράς στον Άνθρωπο και την Κοινωνία. Το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας(ΚΕΣΟ) -Εκκλησιαστικό Ίδρυμα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών αποτελεί ένα μικρό δείγμα προσφοράς εκ των φορέων της Εκκλησίας. Και όταν συνεργεί με άλλους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών η προσφορά αυτή πολλαπλασιάζεται στη νιοστή**

Είναι γεγονός ότι από την εποχή των Μνημονίων, η ελληνική κοινωνία διανύει μια πρωτοφανή οικονομική κρίση, για πρώτη φορά κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο. Η κρίση αυτή, προκάλεσε θυμό και ερωτηματικά και οδήγησε πολλούς στην αναζήτηση των αιτιών «γιατί φτάσαμε εδώ»; Άλλοι θεώρησαν ότι η κοινωνικοοικονομική κρίση, είναι ένα ελληνικό πρόβλημα για το οποίο φταίει η στρεβλή οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Άλλοι

το απέδωσαν στη διαφθορά των Ελλήνων, ενώ κάποιοι άλλοι ισχυρίστηκαν ότι φταίει το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα με τις χρηματοπιστωτικές δομές του. Οι ευρω-σκεπτικιστές, απέδωσαν τη σύγχρονη κρίση σε πολιτικά αίτια, όπως είναι η «υποχώρηση» της πολιτικής έναντι της οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και η διαστρέβλωση του ελληνικού πολιτικού συστήματος μέσα από τον κρατικισμό, τον κομματισμό και τον λαϊκισμό. Δεν είναι λίγοι εκείνοι, που υποστήριξαν ότι πρόκειται για μια κρίση αξιών, μια ηθική ή πνευματική κρίση, η οποία διατρέχει κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. Υπήρξαν κοινωνικές ομάδες - όπως των ανέργων, των απόρων, ανθρώπων με πολύ χαμηλό εισόδημα, συνταξιούχων, μονογονεϊκών οικογενειών, ατόμων με αναπηρία, αστέγων, κακοποιημένων γυναικών, μακροχρόνιων οικονομικών μεταναστών - που υπέστησαν εντονότερα τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Παράλληλα οι ομάδες αυτές έτυχαν της Αλληλεγγύης και της Προσφοράς και του Εθελοντισμού.

Στην Ελλάδα της κρίσης, το κοινωνικό κεφάλαιο φαίνεται πως ήταν περισσότερο ισχυρό τώρα παρά σε προηγούμενες περιόδους. Αν και τα τελευταία χρόνια, έχουν σημειωθεί βήματα ανάπτυξης με την αύξηση του αριθμού των εθελοντικών οργανώσεων. Ωστόσο, δεν έχουν μελετηθεί σε σημαντικό βαθμό, οι διαστάσεις του κοινωνικού κεφαλαίου και ο εθελοντισμός<sup>1</sup>.

## Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα

Η Οικογένεια, η Εκκλησία, οι Εθελοντικές Οργανώσεις, οι Αθλητικοί και Πολιτιστικοί Σύλλογοι είναι οι εκφραστές του κοινωνικού κεφαλαίου μέσω του Εθελοντισμού. Επιπροσθέτως, η κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας έχει καταστήσει τους πολίτες πιο «ενεργούς» στην αξιολόγηση των λειτουργιών της κοινότητας και πιο απαιτητικούς «στη συμμετοχή του κάθε ατόμου στη δραστηριότητα του συνόλου», πάνω στην οποία βασίζεται και η έννοια της ορθής Πολιτείας.

Εμείς οι Έλληνες, γνωρίζουμε καλά να προσφέρουμε όταν οι στιγμές το απαιτούν.

Δρούμε ομαδικά, συλλογικά, όπως πράξαμε το καλοκαίρι του 2023 όταν τουρίστες και πολίτες δοκιμάστηκαν από τις φωτιές. Στην Ρόδο απαιτήθηκε να μεταστεγαστούν 15.000 τουρίστες από την περιοχή που καιγόταν σε άλλα σημεία του νησιού. Υπήρξαν Ροδίτες που τους φιλοξένησαν ακόμη και στα σπίτια τους. Άλλοι έπαιξαν ρόλο «animateur» (ψυχαγωγού-εμπυχωτή) για τα παιδιά. Ροδίτες μουσικοί απασχόλησαν τους ενηλίκους, γεγονός που δεν πέρασε απαρατήρητο στον ξένο Τύπο. Πετύχαμε να συνεισφέρουμε σε όλα τα επίπεδα εκείνες τις δύσκολες στιγμές!

Σε άλλα γεωγραφικά μήκη π.χ. στις φωτιές στην Πάρνηθα και στον Έβρο, έδωσαν την ευκαιρία σε εθελοντικούς Φορείς, ομάδες και μεμονωμένα πρόσωπα να συμπράξουν. Συνέδραμαν ανθρώπους από κοινού με τους άνδρες της ΕΛΑΣ απομακρύνοντας πυροπαθείς από την εστία τους, περιέθαλψαν άγρια και κατοικίδια ζώα. Η Ακαδημία Εθελοντισμού HelpHellas και το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.) συστρατεύτηκαν με εθελοντές, μεταφέροντας νερά στους πυροσβέστες. Αργότερα οι ίδιοι Φορείς θα συνδράμουν τους πλημυροπαθείς της Θεσσαλίας.

Είναι γεγονός ότι η καθημερινή ειδησεογραφία που συνοδεύει την κρίση, μας τροφοδοτεί διαρκώς με γεγονότα αυτοκαταστροφικής ή επιθετικής βίας. Στον

αντίποδα όμως αυτών των γεγονότων αναδεικνύονται παράλληλα φαινόμενα αλτρουισμού, φιλαλληλίας και κοινωνικής προσφοράς. Η όξυνση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και η συρρίκνωση των κοινωνικών υπηρεσιών του κράτους, δίνουν το έναυσμα για την ενεργοποίηση των πολιτών και την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δράσεων, οι οποίες προσφέρουν ποικίλες υπηρεσίες σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, με στόχο την παροχή κοινωνικής προστασίας. Κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία, κοινωνικά παντοπωλεία, αγορά τροφίμων χωρίς μεσάζοντες, χαριστικά παζάρια, δίκτυα για αμοιβαία παροχή υπηρεσιών οργανώνονται για την αντιμετώπιση των «επώδυνων» καταστάσεων. Οι δράσεις αυτές με το ποικίλο κοινωνικό έργο, διαμορφώνουν μια «κουλτούρα αλληλεγγύης» η οποία δεν εκδηλώνεται μέσω του Κράτους «εκ των άνω», αλλά πολύ πιο άμεσα και αυθόρμητα «από τα κάτω», από πολίτες που ανταποκρίνονται στον συνάνθρωπο ο οποίος ζητάει βοήθεια<sup>2</sup>. Η Εκκλησία περισσότερο από έναν αιώνα, αποτελεί πυλώνα της φιλανθρωπίας. Ενοριακά συσσίτια, περίθαλψη ηλικιωμένων σε γηροκομεία, περίθαλψη θυμάτων της Μικρασιατικής Καταστροφής, καθώς και του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ορφανών κ.ά. ήταν κάποιες από τις δράσεις της. Επί ημερών του Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου Β΄, η Εκκλησία βρέθηκε αντιμέτωπη με την κρίση των Μνημονίων. Άμεσα οργάνωσε συστηματικά και μεθοδικά αντίστοιχες δομές, όπως: Συσσίτια, Κοινωνικά Ιατρεία και Φαρμακεία, Κοινωνικά Παντοπωλεία και Φροντιστήρια, Γηροκομεία, Βιβλιοθήκες κ.ά. Βελτίωσε τις υπάρχουσες δομές, όπως είναι οι Στέγες Κατάκοιτων, οι δομές για φιλοξενία ατόμων με σύνδρομο Down, το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο.), το «Ιμάτιο» κ.ά.

Στο ΚΕ.Σ.Ο. προσφέρουμε Κοινωνική και Ψυχολογική Στήριξη, Νομικές Συμβουλές Στήριξης και Συμβουλευτική στις γυναίκες που είναι θύματα έμφυλης βίας. Επίσης λειτουργούν: Κοινωνικό Παντοπωλείο,

1 ΤΕΙ Κρήτης, Σχολή ΣΕΥΠ, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, «Κοινωνικό Κεφάλαιο & Εθελοντισμός στην Ελλάδα: Η Εθελοντική Προσφορά στους νέους».

2 Ν. Μουζέλης, «Ανάμεσα στα κόμματα και την αγορά», στο αφιέρωμα «Υπάρχει χώρος για αλληλεγγύη»; Νέες Εποχές, Το Βήμα, 18 Δεκεμβρίου 2011, σ. Α23. Για την κουλτούρα αλληλεγγύης.



Κοινωνική Ντουλάπα και Πιστοποιημένα Εργαστήρια Δεξιότητων. Πραγματοποιούμε επισκέψεις σε σχολεία διδάσκοντας Επαγγελματικό Προσανατολισμό και Δημιουργική Γραφή. Διαθέτουμε δεκάδες εθελοντές μεμονωμένους ή μέσα από τα συλλογικά τους όργανα, όπως είναι η Πανελλήνια Ένωση Οπτικών & Οπτομετρών (ΠΕΟΟ), η Πανελλήνια Ένωση Ελευθεροεπαγγελματιών Παιδιάτρων, η Επιστημονική Εταιρεία Υποστήριξης Ασθενών με πρόβλημα στον Θυρεοειδή Ε.Υ.ΘΥ.ΝΗ., και υλοποιούμε δράσεις προληπτικής ιατρικής.

Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι ο εθελοντισμός συμβάλλει στην Αλληλεγγύη και στην Κοινωνική Συνοχή. Ωστόσο στη χώρα μας υπάρχει μεγάλη σύγχυση ως προς τον ορισμό της Κοινωνίας των Πολιτών. Παράλληλα, και ο εθελοντισμός αντιμετωπίζεται με μεγάλο σκεπτικισμό. Αυτό οφείλεται στη δράση των ΜΚΟ με αφορμή το μεταναστευτικό και στα πρόσφατα σκάνδαλα ορισμένων ΜΚΟ, που

ασχολούνται με την προστασία ανηλίκων προερχομένων από κακοποιητικά οικογενειακά περιβάλλοντα ή από γονείς και κηδεμόνες που αδυνατούν να τα φροντίσουν. Ωστόσο η κινητοποίηση της Κοινωνίας των Πολιτών και των εθελοντικών οργανώσεων, μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά τόσο σε πολιτικό - οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο<sup>3</sup>. Εν κατακλείδι, ο εθελοντισμός βρίσκεται μέσα μας, ας ψάξουμε να τον βρούμε και να κάνουμε κι εμείς κάτι καλύτερο. Να ασχοληθούμε και να πούμε: «Είμαι μέσα!».

-----  
3 Θοδωρής Ψαριώτης, «Δημόσια Διοίκηση & Πολιτική Προστασία: Ένα Παράδειγμα Κοινωνικής Καινοτομίας», Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.